

OBSAH

Autorský kolektiv	V		
Obsah	IX		
Obsah obrazové přílohy na CD	IXX		
Úvod	XXI		
1. RIZIKOVÉ FAKTORY PRO VZNIK NÁDORŮ	1	1.2. Genetické vlivy podmiňující vznik nádorů	27
1.1. Zevní vlivy podmiňující vznik nádorů nebo ochraňující před jejich vznikem.....	1	<i>(Lenka Foretová)</i>	
<i>(Jindřich Fiala)</i>		1.2.1. Patofyziologie dědičné predispozice	27
1.1.1. Přehled hlavních příčin globálně.....	1	1.2.2. Hereditární forma nádorů prsu a ovaria	29
1.1.2. Tabák, kouření	3	1.2.3. Hereditární nepolypózní kolorektální karcinom (Lynchův syndrom)	31
1.1.3. Výživové faktory	6	1.2.4. Familiární adenomatózní polypóza	32
1.1.3.1. Členění a specifika a výživových faktorů obecně.....	6	1.2.5. Hamartomatózní polypózní syndromy ..	33
1.1.3.2. Kategorie důkazů o účincích.....	6	1.2.6. Další syndromy spojené s vyšší četností nádorů	33
1.1.3.3. Obiloviny (zrny), vláknina stravy	6	1.2.7. Genetické poradenství a testování.....	33
1.1.3.4. Zelenina, ovoce, luštěniny, ořechy, bylinky, koření.....	8	2. HISTOPATOLOGICKÁ DIAGNOSTIKA MALIGNÍCH CHOROB	35
1.1.3.5. Maso, drůbež, ryby a vejce	10	<i>(Pavel Fabian, Marek Svoboda, Rudolf Nenutil)</i>	
1.1.3.6. Mléko a mléčné výrobky.....	10	2.1. Metody práce onkopatologie	35
1.1.3.7. Tuky a oleje	11	2.1.1. Cytologie.....	35
1.1.3.8. Cukry a sůl.....	11	2.1.2. Histologie.....	35
1.1.3.9. Voda, ovocné šťávy a další »soft« (nealko) nápoje, teplé nápoje	11	2.1.2.1. Vyšetřovací algoritmus v histopatologii.....	36
1.1.3.10. Alkoholické nápoje	12	2.1.3. Pitevni diagnostika	36
1.1.3.11. Výroba potravin, uchovávání, zpracovávání, příprava	13	2.2. Patomorfologické vyšetření	36
1.1.3.12. Suplementa	15	2.2.1. Typing (histologická klasifikace)	36
1.1.3.13. Nadváha a obezita.....	16	2.2.2. Grading	37
1.1.3.14. Tělesný růst.....	17	2.2.3. Staging.....	37
1.1.4. Pohybová aktivita	18	2.2.4. Vztah k resekcčním liniím	37
1.1.5. Infekce.....	19	2.2.5. Angioinvaze.....	38
1.1.6. Ionizující a UV záření	21	2.3. Některé specializované postupy užívané v onkopatologii.....	38
1.1.7. Chemická kancerogeneze	22	2.3.1. Peroperační biopsie	38
1.1.8. Profesionální expozice	26	2.3.2. Histologické vyšetření sentinelové uzliny	38
1.1.9. Reprodukční faktory	26	2.3.3. Prediktivní vyšetření	39
1.1.10. Chemoprolaxe	26	2.3.4. Odběry do banky biologického materiálu.....	39
		2.4. Diferenciální diagnostika nádorů neznámého origa.....	39

2.5.	Možné zdroje chyb v histopatologické diagnostice.....	40	4.2.	Stanovení markerů.....	64
2.5.1.	Poškození tkáně při odběru	40	4.3.	Bližší informace o použití jednotlivých markerů.....	64
2.5.2.	Nedokonalá fixace	40	5.	SEKUNDÁRNÍ A PRIMÁRNÍ PREVENCE ZHOUBNÝCH NÁDORŮ .	71
2.5.3.	Insuficientní množství materiálu.....	40		<i>(Tomáš Büchler)</i>	
2.5.4.	Záměna a ztráta materiálu.....	41	5.1.	Definice pojmů a obecné informace o prevenci maligních chorob	71
2.5.5.	Chybná interpretace.....	41	5.2.	Teoretické podklady pro onkologické preventivní kontroly	72
2.5.6.	Druhé čtení.....	41	5.3.	Karcinom prsu	74
2.5.7.	Nedostatek informací.....	41	5.3.1.	Doporučený screening v ČR.....	74
3.	SYSTÉMOVÉ A PARANEOPLASTICKÉ PROJEVY MALIGNÍCH ONEMOCNĚNÍ.....	43	5.3.2.	Doporučení pro členské státy EU (Council Recommendation on Cancer Screening) z roku 2003.....	74
	<i>(Zdeněk Adam, Otakar Bednařík, Jiří Vorlíček, Luděk Pour, Marta Krejčí)</i>		5.3.3.	Doporučení podle National Comprehensive Cancer Network (USA) z roku 2009.....	74
3.1.	Obecné (paraneoplastické) příznaky maligních chorob.....	44	5.3.4.	Screeningové a diagnostické metody	74
3.1.1.	Subfebrilie nebo febrilie nejasné etiologie.....	44	5.4.	Karcinom konečnicku a tlustého střeva	75
3.1.2.	Nechuť k jídlu, úbytek hmotnosti, paraneoplastická anorexie a kachexie	44	5.4.1.	Doporučený screening v ČR podle doporučení České gastroenterologické společnosti.....	75
3.1.3.	Ortostatická hypotenze.....	45	5.4.2.	Screeningové a diagnostické metody	76
3.1.4.	Projevy snížené imunitní obrany	45	5.5.	Karcinom prostaty	77
3.2.	Hematologické paraneoplastické projevy maligních chorob a angiopatie souvisící s nádory	46	5.5.1.	Doporučený screening karcinomu prostaty	77
3.2.1.	Změny v počtu červených krvinek.....	46	5.5.2.	Screeningové a diagnostické metody	77
3.2.2.	Změny počtu bílých krvinek a změny diferenciálního krevního obrazu	48	5.6.	Karcinom plic.....	78
3.2.3.	Změny počtu trombocytů	48	5.7.	Karcinom děložního hrdla.....	78
3.2.4.	Změny koagulace při maligních chorobách	49	5.7.1.	Program screeningu cervikálních prekanceróz v České republice.....	78
3.3.	Neurologické paraneoplastické projevy.....	52	5.7.2.	Doporučený screening podle American Cancer Society	78
3.4.	Muskuloskeletální paraneoplastické projevy	53	5.7.3.	Metody preventivních kontrol a diagnostiky	78
3.5.	Paraneoplastické endokrinopatie.....	53	5.7.4.	Klasifikační systém PAP a novější klasifikační systémy.....	79
3.6.	Revmatologické příznaky maligních chorob	56	5.8.	Karcinom endometria.....	79
3.7.	Kožní paraneoplastické projevy	57	5.8.1.	Doporučený screening pro rizikové skupiny žen.....	79
3.8.	Renální projevy paraneoplastického syndromu	59	5.8.2.	Screeningové a diagnostické metody	79
3.9.	Kardiologické a oběhové projevy maligních nádorů.....	60	5.9.	Karcinom vaječnicků.....	80
3.10.	Projevy nejčastějších maligních onemocnění podle orgánového uložení.....	60	5.9.1.	Preventivní kontroly zaměřené na karcinom vaječnicků	80
4.	NÁDOROVÉ MARKERY	63	5.10.	Testikulární nádory	80
	<i>(Tomáš Büchler, Aleš Čermák)</i>		5.11.	Maligní melanom a nemelanomové nádory kůže.....	80
4.1.	Základní biologické a technické informace	63	5.12.	Vyhláška 3/2010 Sb. o stanovení obsahu a časového rozmezí preventivních prohlídek	81
4.1.1.	Definice.....	63	5.13.	Shrnutí informací o sekundární prevenci	82
4.1.2.	Chemické rozdělení cirkulujících markerů.....	63			

6. OBECNÉ PRINCIPY LÉČBY NÁDOROVÉ NEMOCI ..... 83 <i>(Zdeněk Adam, Otakar Bednařík, Luděk Pour, Jiří Vorlíček, Marta Krejčí)</i>	8.3.1. Význam termínu »kurativní operace« .. 106
6.1. Definice pojmů.....83	8.3.2. Zásady operačního postupu u zhoubných nádorů 107
6.1.1. Definice uzdravení 83	8.3.3. Adjuvantní léčba navazující na kurativní operaci nebo neoadjuvantní léčba předcházející kurativní operaci..... 108
6.1.2. Protinádorová a podpůrná léčba 83	8.3.4. Problémy chirurgického řešení časných stadií zhoubných nádorů 109
6.1.3. Typy protinádorové léčby z hlediska léčebného cíle 84	8.3.5. Profylaktická disekce lymfatických uzlin a význam sentinelové uzliny..... 109
6.2. Význam stanovení přesné diagnózy 86	8.4. Chirurgické metody u pokročilých nádorů a další léčebné modality 110
6.2.1. Přesná diagnóza 86	8.4.1. Předoperační chemoterapie nebo předoperační konkomitantní chemoradioterapie a následující chirurgická léčba..... 110
6.3. Interdisciplinární léčebné koncepty 88	8.4.2. Radioterapie spojená s chirurgickým výkonem 110
6.4. Sledování po léčbě.....89	8.4.3. Regionální chemoterapie doplněná o hypertermii..... 111
6.5. Definice velikosti nádoru a principy hodnocení léčebných odpovědí a nežádoucích účinků (toxicity) léčby ..91	8.4.4. Speciální postupy k odstraňování jaterních metastáz..... 111
6.5.1. Hodnocení léčebného účinku 91	8.5. Paliativní chirurgická léčba.....111
6.5.2. Hodnocení toxicity léčby..... 92	8.6. Nutnost specializace operátéra na léčbu nádorů - obor onkochirurgie ...112
6.6. Základy TNM klasifikace.....92	9. RADIOTERAPIE ..... 113 <i>(Ludmila Hynková, Hana Doleželová, Pavel Šlampa)</i>
6.6.1. Klinická klasifikace..... 93	9.1. Základní rozdělení radioterapie.....113
6.6.2. Patologická klasifikace (pTNM) 93	9.1.1. Obecná charakteristika zevní radioterapie 113
6.6.3. Klasifikace reziduálního nádoru..... 94	9.1.2. Obecná charakteristika brachyterapie .. 115
6.7. Další faktory ovlivňující účinnost protinádorové léčby 94	9.2. Klinická aplikace radioterapie.....116
7. VOLBA DIAGNOSTICKÉHO A LÉČEBNÉHO POSTUPU A ÚLOHA LÉČEBNÝCH DOPORUČENÍ ..... 97 <i>(Zdeněk Adam, Otakar Bednařík, Jiří Vorlíček, Marta Krejčí, Luděk Pour)</i>	9.3. Kombinace radioterapie s dalšími léčebnými modalitami 117
7.1. Volba léčby dle diagnózy, klinického stadia a prognostických faktorů 97	9.4. Zdroje záření v radioterapii.....117
7.2. Stanovení optimální léčby 97	9.4.1. Zdroje záření v zevní radioterapii 118
7.3. Léčebná doporučení pro diagnostiku a léčbu.....99	9.4.2. Zdroje záření v brachyterapii 119
8. CHIRURGICKÉ POSTUPY V DIAGNOSTICE A LÉČBĚ ZHOUBNÝCH NÁDORŮ ..... 101 <i>(Vuk Fait)</i>	9.5. Algoritmus léčby zářením.....119
8.1. Diagnostické chirurgické výkony 102	9.5.1. Algoritmus zevní radioterapie 119
8.1.1. Chirurgické postupy jsou základem pro stanovení histologické diagnózy..... 102	9.5.2. Algoritmus brachyterapie 120
8.1.2. Chirurgický výkon informuje také o rozsahu choroby neboli o pTNM..... 103	9.6. Frakcionace 121
8.1.3. Odběr materiálu pro tkáňové banky k dalšímu výzkumu 104	9.7. Nežádoucí účinky radioterapie.....122
8.2. Profylaktické operace předcházející manifestnímu nádorovému onemocnění.....105	9.7.1. Klinický obraz postradiačních změn 123
8.2.1. Standardní profylaktické operace..... 105	9.7.2. Léčba postradiačních reakcí..... 124
8.2.2. Profylaktické chirurgické výkony u osob s geneticky prokázaným vyšším rizikem vzniku zhoubných nádorů 106	9.8. Biologický účinek záření.....124
8.3. Kurativní chirurgické výkony u nepokročilých nádorů.....106	10. PROTINÁDOROVÁ CHEMOTERAPIE ..... 129 <i>(Zdeněk Adam, Otakar Bednařík, Jiří Vorlíček, Marta Krejčí, Luděk Pour)</i>
	10.1. Definice hlavních skupin léků s protinádorovým účinkem 129

10.2. Farmakokinetika cytostatik a léků obecně	130	Etoposid	139
10.2.1. Dávkování cytostatik.....	130	Teniposid	139
10.2.2. Mechanismy účinku cytostatik.....	130	10.6.3. Kamptotecinová analoga	139
10.2.3. Kinetika protinádorového účinku cytostatik.....	131	Topotekan	139
10.3. Alkylační cytostatika	131	Irinotekan	139
10.3.1. Hořčičný dusík a od něj odvozená alkylační cytostatika.....	132	10.6.4. Taxany.....	139
Mechlorethamin.....	132	Paklitaxel.....	140
Chlorambucil.....	132	Docetaxel	140
Melfalan	132	10.7. Cytostatika nezařazená do uvedených skupin	140
10.3.2. Oxazofosforiny.....	132	10.7.1. Platinová cytostatika	140
Cyklofosfamid	132	Cisplatina	140
Ifosfamid	132	Karboplatina	141
10.3.3. Deriváty nitrosourey	132	Oxaliplatina	141
Nežádoucí účinky derivátů nitrosourey.....	133	10.8. Antidota a protektiva	141
Karmustin – BCNU.....	133	Dexrazoxan.....	141
Streptozocin.....	133	Leukovorin.....	141
10.3.4. Busulfan	133	Mesna	141
10.3.5. Tetraziny	133	10.9. Další protinádorové léky	141
Dakarbazin	133	Induktory diference.....	141
Temozolomid.....	133	Anagrelid hydrochlorid – necytostatický lék pro léčbu trombocytémii.....	141
10.3.6. Nezařazené alkylační léky.....	134	10.10. Shrnutí nežádoucích účinků cytostatik u dospělých	142
Prokarbazin	134	10.10.1. Myelosuprese a další hematologické nežádoucí účinky	142
10.4. Antimetabolity	134	10.10.2. Nauzea a zvracení po cytostatické léčbě.....	142
10.4.1. Antifoláty.....	134	10.10.3. Mukozitida s průjmy a zácpou	142
Methotrexát	134	10.10.4. Kardiotoxicita	143
Raltitrexed	135	10.10.5. Nefrotoxicita	143
10.4.2. Pyrimidinové antimetabolity.....	135	10.10.6. Neurotoxické projevy	144
5-fluorouracil.....	135	10.10.7. Plicní toxicita.....	145
Cytosinarabinosid.....	135	10.10.8. Gonadální toxicita.....	145
Gemcitabin	135	10.10.9. Oční toxicita	145
Kapecitabin.....	135	10.10.10. Kožní a adnexální toxicita cytostatik.....	145
Tegafur.....	135	10.10.11. Mutagenní a kancerogenní vliv cytostatik.....	146
10.4.3. Purinová analoga odvozená od guaninu	135	11. HORMONÁLNÍ PROTINÁDOROVÁ LÉČBA	149
10.4.4. Purinová analoga odvozená od adenosinu	136	(Katarína Petráková, Rostislav Vyzula)	
Fludarabin.....	136	11.1. Antiestrogeny	149
Kladribin	136	11.1.1. Tamoxifen.....	149
10.4.5. Inhibitor ribonukleotidreduktázy	136	11.1.2. Další antiestrogeny	150
10.5. Protinádorová antibiotika	136	11.2. Inhibitory aromatázy	150
10.5.1. Antracyklinová antibiotika	137	Anastrozol.....	150
Doxorubicin	137	Letrozol	150
Daunorubicin	137	Exemestan.....	150
Idarubicin.....	137	11.3. Gestageny	150
Epirubicin	137	Megestrolacetát	151
10.5.2. Látka příbuzná antracyklinům	137	Medroxyprogesteronacetát	151
Mitoxantron.....	137	11.4. Agonisté gonadoliberinů	151
10.5.3. Bleomycin.....	138	Goserelin.....	152
10.5.4. Mitomycin C	138		
10.6. Rostlinné alkaloidy	138		
10.6.1. Vinca alkaloidy	138		
10.6.2. Podofylotoxinové alkaloidy	139		

	Buserelin	152		Protilátka anti-CD20 konjugovaná s radioaktivním yttriem-90, ibritumomab-tiuxetan	162
	Leuprorelin	152	12.1.4.	Další vývoj léků na základě monoklonálních protilátek	162
11.5.	Antiandrogeny	152	12.2.	Inhibitory tyrosinkináz	162
	Cyproteronacetát	152		Imatinib	163
	Nilutamid	152		Dasatinib	164
	Bikalutamid	152		Nilotinib	164
	Flutamid	153	12.3.	Inhibitory proteasomu	165
11.6.	Estrogeny	153		Bortezomib	165
11.7.	Androgeny	153	12.4.	Imunomodulační látky	165
	Testosteronpropionát	153		Thalidomid	165
11.8.	Kortikosteroidy	153		Lenalidomid	166
	Časování podávání	154	13.	HEMATOPOETICKÉ RŮSTOVÉ FAKTORY	167
	Mechanismus účinku	154		(Marta Krejčí, Jiří Mayer)	
	Přehled účinku	154		Filgrastim	167
	Farmakokinetika	154		Erythropoetin	167
	Nežádoucí účinky krátkodobého podávání vysokých dávek kortikosteroidů	155		Darbepoetin	168
	Nežádoucí účinky dlouhodobého podávání kortikosteroidů	155		Trombopoetin	168
	Dávkování v onkologických indikacích	155		Romiplostim a eltrombopag	168
	Potenciace analgetik	156	14.	CÍLENÁ LÉČBA V ONKOLOGII SOLIDNÍCH NÁDORŮ	169
	Malignt lymfoproliferativní choroby ..	156		(Jana Halámková, Jiří Tomášek, Igor Kiss, Jiří Vorlíček)	
	Substituční podávání kortikosteroidů u nemocných v závažném stavu	156	14.1.	Monoklonální protilátky	169
	Příznaky nedostatku kortikosteroidů ..	156	14.1.1.	Inhibitory receptorů pro růstové faktory	169
	Léčba hypokortikalismu	156		Trastuzumab	169
				Cetuximab	170
12.	CÍLENÁ LÉČBA V HEMATOONKOLOGII, NOVÉ LÉKY	159		Panitumumab	170
	(Marta Krejčí, Jana Halámková, Zdeněk Adam, Jiří Mayer)		14.2.	Inhibitory tyrosinkináz	171
12.1.	Monoklonální protilátky	159	14.2.1.	Tyrosinkinázové inhibitory	
12.1.1.	Obecný princip účinnosti monoklonální protilátky a typy monoklonálních protilátek	159		EGFR/HER1 a HER 2	171
	Humanizované monoklonální protilátky	159		Gefitinib	171
	Principy účinku nekonjugovaných protilátek	160		Erlotinib	171
	Humanizované protilátky s konjugovaným radioaktivním izotopem	160		Lapatinib	171
	Humanizované protilátky konjugované s imunotoxiny	161	14.2.2.	c-Kit tyrosinkinázové inhibitory	171
12.1.2.	Toxicita monoklonálních protilátek obecně	161		Imatinib	171
12.1.3.	Přehled monoklonálních protilátek používaných v hematookologii	161	14.2.3.	Tyrosinkinázové inhibitory VEGFR	172
	Protilátka anti-CD20 – rituximab	161		Sunitinib	172
	Protilátka anti-CD 52 – alemtuzumab	161	14.2.4.	Inhibitory kinázy Raf	172
	Protilátka anti-CD33 – gemtuzumab ozogamicin	162		Sorafenib	172
			14.3.	Inhibitory mTOR	172
				Temsirolimus	173
				Everolimus	173
			14.4.	Antiangiogenní léčba	173
				Bevacizumab	173
			14.5.	Léčiva se zvláštním mechanismem účinku	174
				Trabectedin	174

15. FARMAKOLOGICKÁ LÉČBA KOSTNÍ NÁDOROVÉ CHOROBY ..... 175 (Luděk Pour)	16.9.1. Indikace a kontraindikace transfúze erytrocytů 197
Patofyziologie kostní remodelace 175	16.9.2. Transfúze trombocytů 198
Bisfosfonáty 175	16.9.3. Substituce plazmy 199
Kalcitonin 176	17. REOLOGICKÉ PORUCHY V ONKOLOGII ..... 201 (Zdeněk Kořístek)
Denosumab 177	17.1. Syndrom leukostázy 201
16. PORUCHY KOAGULACE A ZÁKLADNÍ PRINCIPY HEMOTERAPIE V ONKOLOGII ..... 179 (Jan Blatný, Miroslav Penka, Miloslava Matýšková)	17.2. Syndrom hyperviskozity 204
16.1. Patofyziologie změn koagulace při nádorovém onemocnění 179	18. PALIATIVNÍ PÉČE V ONKOLOGII .... 211 (Ondřej Sláma, Jiří Vorlíček)
16.2. Diagnostika poruch krevního srážení. 180	18.1. Vztah podpůrné a paliativní péče 211
16.2.1. Laboratorní koagulační testy 180	18.2. Dějiny pojmů hospic a paliativní péče 211
16.2.2. Vyšetření počtu a funkce trombocytů .. 182	18.3. Komunikace v paliativní péči 212
16.3. Trombotická diatéza u onkologicky nemocných 182	18.3.1. Komunikace lékaře a pacienta o paliativní protinádorové léčbě 213
16.3.1. Profylaxe trombotických komplikací 183	18.3.2. Komunikace s pacientem s onkologickým onemocněním v pokročilém stadiu 213
16.3.2. Léčba tromboembolických komplikací 184	18.4. Základní principy paliativní medicíny 214
16.4. Krvácivá diatéza způsobená nedostatkem destiček 185	18.5. Některé klinické situace spojené s pokročilým onkologickým onemocněním a možnosti jejich řešení 214
16.4.1. Patofyziologie trombocytopenie 185	18.5.1. Obecné zásady léčby symptomů pokročilého onkologického onemocnění 214
16.4.2. Některé typy medikamentózní alergické trombocytopenie 186	18.5.2. Dušnost 216
16.4.3. Akutní imunitní trombocytopenie 186	18.5.3. Kašel 216
16.4.4. Chronická idiopatická trombocytopenická purpura – morbus Werlhof 187	18.5.4. Nauzea a zvracení 216
16.5. Hemoragická diatéza způsobená získanou trombocytopenií 188	18.5.5. Zácpa 217
16.6. Krvácivá diatéza způsobená změnou aktivity koagulačních faktorů 189	18.5.6. Nechutenství (anorexie) 217
16.6.1. Diseminovaná intravaskulární koagulace a primární hyperfibrinolýza 189	18.5.7. Nádorová kachexie 217
16.6.2. Mikroangiopatické trombotické hemolytické syndromy 193	18.5.8. Škytavka (singultus) 217
16.7. Cirkulující inhibitory koagulace a antikoagulancia 194	18.5.9. Svědění (pruritus) 218
16.7.1. Nespecifické získané inhibitory koagulace 194	18.5.10. Delirium 218
16.7.2. Specifické inhibitory a získaný von Willebrandův syndrom 195	18.6. Organizační formy paliativní péče 218
16.8. Základní informace o transfúzních přípravcích a krevních derivátech 195	19. NEVOLNOST A ZVRACENÍ PO PROTINÁDOROVÉ LÉČBĚ ..... 221 (Miroslav Tomáška, Jiří Vorlíček)
16.8.1. Úpravy transfúzních přípravků zvyšující jejich kvalitu a bezpečnost 195	19.1. Charakteristika zvracení po protinádorové léčbě 221
16.8.2. Riziko přenosu infekcí transfúzí 196	19.1.1. Patofyziologie zvracení 221
16.8.3. Kompatibilita transfúzního přípravku .. 196	19.1.2. Typy nevolnosti a zvracení 221
Zajištění kompatibility erytrocytových transfúzních přípravků 196	19.1.3. Rizikové faktory pro výskyt zvracení po chemoterapii 222
16.9. Indikace a volba transfúzního přípravku 197	19.2. Léčba nevolnosti a zvracení po protinádorové terapii 223
	19.2.1. Přehled antiemetik 223
	Setronová antiemetika 223
	Kortikosteroidy 223

Blokátory NK ₁ -receptorů.....	224	Anaesthesia dolorosa.....	240
Blokátory D ₂ -receptorů.....	224	Deaferentační bolesti.....	240
Benzodiazepiny.....	225	Neuralgie.....	240
19.2.2. Profylaxe a léčba akutního zvracení.....	225	Radikulární bolest.....	240
19.2.3. Profylaxe a léčba oddáleného zvracení.....	225	Komplexní regionální bolestivý	
19.2.4. Profylaxe a léčba anticipační		syndrom	241
nevolnosti a zvracení.....	225	Centrální neuropatická bolest.....	241
19.2.5. Nevolnost a zvracení po radioterapii	225	Psychogenní bolest	241
19.2.6. Zvracení po vysokodávkované		Akutní a chronická bolest	
chemoterapii.....	225	u onkologických nemocných.....	241
19.2.7. Léčba zvracení vznikajícího navzdory		Bolest bazální a bolest průlomová	241
antiemetické profylaxi.....	226	Psychické základy vnímání bolesti,	
19.2.8. Praktická doporučení pro léčbu	226	vyjádření bolesti a léčby bolesti.....	241
20. METABOLICKÉ KOMPLIKACE		Patofyziologické a psychické	
U ONKOLOGICKY NEMOCNÝCH	229	důsledky chronické bolesti	
<i>(Miroslav Tomáška)</i>		u onkologických pacientů	242
20.1. Hyperkalcémie	229	21.3. Obecná pravidla diagnostiky příčin	
20.2. Hyperurikémie.....	230	bolesti a její léčby	243
20.3. Syndrom nádorového rozpadu.....	231	21.3.1. Pacient s chronickou bolestí.....	243
20.4. Laktátová acidóza.....	232	Příčina bolesti a možnosti	
20.5. Hyperamonémie	233	kauzální léčby	243
20.6. Syndrom nepřiměřené sekrece		Domluva s pacientem na optimální	
antidiuretického hormonu	233	míře analgezie.....	244
21. LÉČBA BOLESTI	235	Seznámení pacienta a jeho	
<i>(Zdeněk Adam, Pavel Ševčík,</i>		příbuzných s léčbou a písemně	
<i>Zuzana Adamová)</i>		sestavení léčebného plánu.....	244
21.1. Neurofyziologické základy		21.3.2. Obecné principy léčby analgetiky	245
vjemu bolesti a základní pravidla		21.3.2.1. Podávání analgetik v pevných	
léčby bolesti.....	235	časových intervalech – aplikace	
21.1.1. Látky vyvolávající bolest		podle hodin	245
(algogenní látky).....	235	Definování vhodných analgetik	
21.1.2. Primární nociceptivní neurony		pro průlomovou bolest.....	245
spinálních ganglií.....	236	Dávkování dle křivky intenzity	
21.1.3. Přenos bolestivého vzruchu na úrovni		bolestí v průběhu dne	245
zadních rohů míšních	236	21.3.2.2. Postupné nasazování analgetik	
21.1.4. Neurofyziologické podklady		podle síly účinku.....	245
chronické bolesti na úrovni		Maximální dávky analgetik	246
zadních rohů míšních	237	Způsoby podávání analgetik	247
21.1.5. Vzestupné vedení bolestivých impulsů		Léky používané v rámci I. stupně	
z rohů míšních	237	žebříčku léčby bolesti WHO.....	247
21.1.6. Descendentní systém tlumení bolesti ...	238	Analgetika používaná v rámci	
21.1.7. Genetické vlivy na vnímání bolesti.....	238	II. a III. stupně žebříčku léčby	
21.2. Dělení bolesti podle mechanismu		bolesti WHO	247
jejího vzniku a délky trvání	238	21.4. Neopioidní analgetika.....	247
21.2.1. Nociceptivní bolest.....	239	21.4.1. Dělení neopioidních analgetik.....	247
Viscerální bolest.....	239	21.4.1.1. Kyselá antipyretická analgetika	247
Somatické bolesti	239	21.4.1.2. Nekyselá antipyretická analgetika.....	248
21.2.2. Neuropatická bolest.....	239	21.4.2. Princip účinku antipyretických	
Subjektivní údaje pacienta		analgetik – inhibice cyklooxygenázy	248
s neuropatickou bolestí	239	21.4.3. Analgetické a antipyretické působení	
Klinický nález při neuropatické		neopioidních analgetik	251
bolesti.....	239	Kyselá antipyretická analgetika	251
Periferní neuropatická bolest		Nekyselá antipyretická analgetika.....	251
a její příčiny.....	240	Antipyretický účinek	252
		21.4.4. Nežádoucí účinky antipyretických	
		analgetik.....	252

Poškození trávicího ústrojí	252	Naltrexon	274
Postižení funkce ledvin	253	21.5.7. Volba opioidů v různých indikacích	274
Myelotoxicita	253	Akutní bolest	274
Nežádoucí účinky v oblasti CNS	253	Chronická bolest	274
Kožní reakce	253	Bolesti dobře a špatně ovlivnitelné opioidy	276
21.4.5. Základní informace o jednotlivých léčích	254	21.6. Doplnující medikace při léčbě bolesti	276
Kyselina acetylsalicylová	254	21.6.1. Antidepresiva	276
Ibuprofen	255	21.6.2. Antiepileptika	277
Diklofenak	255	Gabapentin	278
Naproxen	256	Karbamazepin	278
Další nespecifické inhibitory izoenzymů cyklooxygenázy	256	Klonazepam	278
Léky preferenčně inhibující cyklooxygenázu 2	256	21.6.3. Topická léčba	279
Léky specificky inhibující cyklooxygenázu 2	257	21.6.4. Antipsychotika	279
Paracetamol	257	21.6.5. Benzodiazepiny a hypnotika	279
Aminofenazon	258	21.6.6. Svalová relaxancia	279
Propyfenazon	258	21.6.7. Spasmolytika	280
Metamizol	258	21.6.8. Alkohol	280
21.5. Opioidní analgetika	258	21.6.9. Kanabinoidy	280
21.5.1. Opioidní receptory a jejich ligandy, jejich fyziologický účinek a farmakologické využití	258	21.6.10. Invazivní postupy	280
21.5.1.1. Endogenní opioidní mediátory	258	21.6.11. Antiemetika	280
21.5.1.2. Opioidní receptory	259	21.6.12. Laxativa	280
21.5.1.3. Ligandy opioidních receptorů	259	21.6.13. Přehled dávkování léků u pacientů s renální insuficiencí	282
21.5.2. Morfin	260	21.7. Analgosedace při krátkodobých výkonech	282
21.5.3. Další opioidní analgetika ze skupiny přirozených agonistů	265	21.7.1. Organizační a materiální předpoklady pro provedení analgosedace	282
Kodein	265	Organizační pokyny pro pacienta	282
Dihydrokodein	265	Materiální předpoklady pro provedení analgosedace	282
Heroin	266	Odpovědnost za sledování pacienta ..	283
21.5.4. Syntetické deriváty opioidů	266	Praktické provedení, pokud jsou splněny výše uvedené předpoklady	283
Pethidin	266	21.7.2. Přípravky použitelné pro analgosedaci	283
Oxykodon	266	21.7.2.1. Benzodiazepiny	283
Hydromorfon	267	Midazolam	283
Loperamid a difenoxylát	268	Flumazenil	283
Levomethadon	268	Propofol	283
Piritramid	268	Analgosedace opioidy	284
Fentanyl pro i.v. aplikaci	268	Remifentanil	284
Transdermální forma fentanylu	269	Ketamin	284
Alfentanil, sufentanil a remifentanil ..	269	Kyslík	284
Tramadol	269	21.7.3. Monitorování pacienta	284
Tilidin	270	Pulsní oxymetrie	285
21.5.5. Opioidní analgetika ze skupiny parciálních agonistů a smíšených agonistů-antagonistů	270	EKG	285
Buprenorfin	270	Sledování krevního tlaku	285
Pentazocin	272	Žilní přístup	285
Nalbufin	274	Dokumentace	285
21.5.6. Antagonisté opioidních receptorů	274	21.7.4. Péče o pacienta po výkonu v analgosedaci	285
Naloxon	274		

22. ORTOPEDICKÉ KOMPLIKACE MALIGNÍCH CHOROB ..... 287 <i>(Richard Chaloupka)</i>	25.3. Onkologický pacient a jeho blízcí.....311
22.1. Patologická fraktura 287	25.4. Psychologické intervence při léčbě onkologického pacienta 315
22.1.1. Definice a příznaky hrozící nebo již vzniklé patologické fraktury a její diagnóza..... 287	25.5. Kvalita života onkologického pacienta jako součást léčby 316
22.1.2. Terapie již vzniklé patologické fraktury . 288	25.6. Psychologická podpora týmu zdravotníků na onkologii 317
22.1.3. Léčba velkých lytických ložisek s hrozící patologickou frakturou – preventivní operace nebo radioterapie . 288	25.7. Autentická vyprávění nemocných s komentářem psychologa.....318
22.2. Syndrom míšní komprese 290	25.7.1. Příběh první: Nedávno mi řekli, že mám Hodgkinovu nemoc..... 318
22.2.1. Definice a příznaky..... 290	25.7.2. Příběh druhý: Mám šanci žít..... 320
22.2.2. Vyšetření..... 291	25.7.3. Příběh třetí: Nemoc se vrátila, pomozte mi..... 321
22.2.3. Terapie..... 291	
23. SYNDROM HORNÍ DUTÉ ŽÍLY..... 293 <i>(Miroslav Tomiška, Marcela Tomišková)</i>	26. ZHOUBNÉ NÁDORY A REPRODUKCE. METRORAGIE PŘI TROMBOCYTOPENII ČI KOAGULOPATII..... 323 <i>(Lenka Šmardová, Martin Huser, Igor Crha)</i>
23.1. Příčiny a klinický obraz 293	26.1. Reprodukce muže 323
23.2. Diagnostika 294	26.2. Reprodukce ženy 324
23.3. Terapie a prognóza 294	26.3. Gynekologické krvácení při trombocytopenii a koagulopatii.....325
24. LÉČENÍ MALIGNÍCH VÝPOTKŮ V TĚLNÍCH DUTINÁCH ..... 297 <i>(Miroslav Tomiška, Marcela Tomišková, Tomáš Büchler)</i>	27. NUTRIČNÍ PODPORA ONKOLOGICKÝCH NEMOCNÝCH... 327 <i>(Miroslav Tomiška, Marcela Tomišková, Jiří Vorlíček)</i>
24.1. Obecná charakteristika výpotků.....297	27.1. Nádorová malnutrice 327
24.2. Maligní pleurální výpotek 297	27.1.1. Charakteristika, výskyt a význam..... 327
24.2.1. Charakteristika, výskyt a prognóza 297	27.1.2. Patogeneze nádorové malnutrice 327
24.2.2. Diagnostika maligního pleurálního výpotku 298	27.1.3. Diagnóza malnutrice..... 328
24.2.3. Léčba maligního pleurálního výpotku . 299	27.2. Nutriční podpora onkologických nemocných 329
24.3. Maligní ascites.....302	27.2.1. Dietní rada..... 329
24.3.1. Výskyt a charakteristika..... 302	27.2.2. Popíjení tekuté farmaceutické výživy.... 329
24.3.2. Diagnóza maligního ascitu..... 302	27.2.3. Umělá klinická výživa 330
24.3.3. Léčba ascitu při maligním onemocnění..... 303	27.2.4. Současné indikace umělé klinické výživy u onkologicky nemocných 332
24.3.4. Prognóza nemocných s maligním ascitem 304	27.3. Farmakologická léčba nádorové kachexie 333
24.4. Maligní perikardiální výpotek.....304	
24.4.1. Diagnóza maligního perikardiálního výpotku 304	28. LÉČBA INFEKČÍ U NEMOCNÝCH S MALIGNÍMI CHOROBAMI 335
24.4.2. Terapie maligního perikardiálního výpotku 305	28.1. Obecné informace o infekcích u pacientů s maligními chorobami.....335 <i>(Milan Navrátil, Miroslav Tomiška, Zdeněk Adam)</i>
24.4.3. Prognóza..... 306	28.2. Sepse a septický šok.....336 <i>(Milan Navrátil, Miroslav Tomiška, Zdeněk Adam)</i>
25. PSYCHOLOGICKÝ NÁHLED NA PROBLÉMY ONKOLOGICKÝCH PACIENTŮ A OŠETŘUJÍCÍHO TÝMU ..... 307 <i>(Libuše Kalvodová)</i>	28.2.1. Definice sepse a septického šoku..... 336
25.1. Osobnost onkologického pacienta 308	
25.2. Komunikace s onkologickým pacientem 309	

28.2.2. Patofyziologie sepse a septického šoku.....	337	29. ALTERNATIVNÍ MEDICÍNA A ONKOLOGIE.....	365
28.2.3. Klinický a laboratorní obraz	341	(<i>Vojtěch Mornstein</i>)	
28.2.4. Diagnóza infekčního agens při sepsi a při febrilní neutropenii	342	Nevědecký charakter alternativní medicíny.....	365
28.2.5. Léčba sepse	344	Motivace pacientů.....	366
28.3. Febrilní neutropenie	349	Motivace lékařů.....	366
(<i>Zdeněk Ráčil, Barbora Weinbergerová, Iva Kocmanová, Jiří Mayer</i>)		Vybrané metody alternativní medicíny	366
28.3.1. Definice.....	349	Alternativní a sporná medikace v onkologii	368
28.3.2. Incidence.....	350	Shrnutí rozporu vědeckého vývoje a rozvoje alternativní léčby	369
28.3.3. Etiopatogeneze	351	30. STATISTICKÉ ÚDAJE O NOVOTVARECH V ČR.....	371
28.3.4. Klinický obraz	351	(<i>Ladislav Dušek, Jan Mužík, Jana Koptíková</i>)	
28.3.5. Vyšetření nemocného s febrilní neutropenií	351	30.1. Souhrn onkologické statistiky	371
28.3.6. Stanovení rizika rozvoje komplikací febrilní neutropenie.....	353	30.2. Epidemiologické charakteristiky	371
28.3.7. Iniciaální antibiotická terapie	353	30.3. Evidence novotvarů v ČR a ve světě.....	372
28.3.8. Pokračování léčby při přetrvávání febrilií po třech dnech antimikrobiální terapie	356	30.4. Trendy nádorové incidence a prevalence v ČR	375
28.3.9. Pokračování léčby při přetrvávání febrilií po 5–7 dnech antimikrobiální terapie.....	356	30.5. Srovnání ČR a některých zemí u vybraných nádorů	375
28.3.10. Ukončení antimikrobiální léčby	358	30.6. Výskyt novotvarů mízni a krvetvorné tkáně	376
28.3.11. Další způsoby léčby febrilní neutropenie	358	31. SÍŤ KOMPLEXNÍCH ONKOLOGICKÝCH CENTER ČR.....	377
28.3.12. Antimikrobiální profylaxe u neutropenických nemocných	359	(<i>Jiří Vorlíček, Jiří Fínek, Ladislav Dušek, Martin Komenda</i>)	
28.4. Mykotické infekce	359	Vznik a rozvoj sítě onkologických pracovišť v ČR	377
(<i>Zdeněk Ráčil, Barbora Weinbergerová, Iva Kocmanová, Jiří Mayer</i>)		Současný stav sítě.....	378
28.5. Pneumonie způsobená Pneumocystis jiroveci (carinii)	361	Dostupné informační zdroje o síti KOC.....	379
(<i>Zdeněk Ráčil, Barbora Weinbergerová, Iva Kocmanová, Jiří Mayer</i>)		Seznam zkratek.....	381
28.6. Virové infekce.....	363	Rejstřík	387
(<i>Zdeněk Ráčil, Barbora Weinbergerová, Iva Kocmanová, Jiří Mayer</i>)			